

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету *іноземної філології
та соціальних комунікацій*

_____ Медвідь О.М.
« _____ » _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТОЛОГІЯ
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____ **бакалавр** _____
(бакалавр, спеціаліст, магістр)

Напрямок підготовки (спеціальність) менеджмент соціокультурної діяльності факультету ІФСК

_____ (шифр та назва напрямку підготовки (із зазначенням за необхідності фахового спрямування) або шифр та назва спеціальності)

Форма навчання _____ **денна** _____
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
обов'язкова
(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викладання	Загальний обсяг, годин/кредит.	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин			Форма контролю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Всього	тому числі		
ІРС під керівн. викладача	Інд. завданн я. вид / обсяг						Самостійн не опрацюва ння матеріалу		
	150/5,0	48	32	16		102	16	86	Диф.зал.

Розробник _____ **Король С.М.**, ст. викладач _____
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Суми – 2017 р.

МЕТА

1.1. Мета та завдання викладання навчальної дисципліни

Предметом політології є феномен політичної влади, закономірності її формування і розвитку, форми і способи її функціонування й використання в державно-організованому суспільстві. Політологія забезпечує системний комплексний аналіз влади, досліджує політичні явища, діяльність інститутів та організацій.

Метою викладання курсу політології є:

- формування у студентів наукових уявлень про владу, політичне життя, політичні процеси;
- формування політичної свідомості адекватної сучасним реаліям, відповідного типу політичної культури і поведінки.

Завданням вивчення дисципліни є:

- вироблення здатності та навичок розуміти, пояснювати та осмислювати політичні події;
- підвищення політичної культури і політичної свідомості майбутніх фахівців;
- оволодіння навичками аналізу конкретних політичних процесів в Україні та за кордоном;
- формування широкого кругозору, толерантності, здатності до певної творчості та сприйняття різних точок зору;
- виховання політично свідомого громадянина.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

ЗНАТИ:

- закони і закономірності політичного життя;
- основні принципи функціонування влади в суспільстві;
- механізми взаємодії різних політичних інститутів, політичних організацій;
- різновиди політичних режимів, форм правління та державного устрою;
- механізми ідеологічних процесів та формування політичної свідомості громадян.

ВМІТИ:

- аналізувати політичну ситуацію в своїй країні та у світі, спираючись на знання механізмів реалізації політичної влади та принципів діяльності основних інститутів в цій сфері;
- отримувати необхідні знання та використовувати їх в професійній та повсякденній діяльності;
- використовувати знання, отримані в ході вивчення курсу для розуміння та захисту своїх політичних прав;
- співставляти механізми здійснення влади в різних країнах, аналізувати особливості різних політичних систем;

- вміти розглядати політичні еліти та політичне лідерство як один із найважливіших елементів механізму регулювання відносин індивідів, соціальних груп та інститутів в суспільстві.

1.2. Місце дисципліни у навчальному процесі

Курс “Політологія” закладає основи виховання громадянської свідомої позиції студентів. Вивчення дисципліни повинно спиратися на знання з історії, культурології, соціології, правознавства. Водночас політологія може розглядатися як основа для вивчення курсу філософії, релігієзнавства, а також деяких спецкурсів, які студенти будуть вивчати на старших курсах.

ПРОГРАМА

Заліковий кредит 2-модульний цикл

Обсяг навчальної роботи 5,0 кред.

Модульний цикл I

Тема 1: Предмет політології. Еволюція політичної думки

Предмет політології. Становлення політології як науки. Зв'язок з іншими науками. Двоїстий характер політології. Методи політології.

Еволюція політичної думки. Політична думка Стародавнього світу. Політичні ідеї Середньовіччя, доби Відродження Нового часу.

Розвиток української політичної думки.

Літ. основна: [13, с. 13-28], [15, с. 7-83], [14, с. 25-39], [8, с. 63-90]

Тема 2: Політична влада

Політика як соціальне явище, наукова теорія і мистецтво. Місце і роль політичних відносин у системі суспільних відносин. Структура політичної науки. Місце політології в системі соціальних і гуманітарних наук.

Об'єктивна необхідність, види і форми влади. Джерела влади. Специфіка політичної влади. Функції політичної влади. Типи панування і типи політичної могутності. Ефективність політичної влади і фактори, що неї визначають.

Легітимність влади. Шляхи легітимізації влади.

Літ. основна: [13, с. 13-28], [15, с. 7-83], [14, с. 25-39], [8, с. 63-90]

Тема 3: Політична система суспільства

Політична система і її завдання в суспільстві. Структура політичної системи і взаємозв'язок її елементів. Типологія політичних систем.

Політичні системи і політичні режими. Тоталітарні й авторитарні політичні системи. Їх спільні риси і характерні особливості. Посттоталітарні політичні системи. Реформаторські можливості авторитаризму. Ліберальна політична система і її особливості. Демократична політична система.

Демократія як форма політичної самоорганізації суспільства. Ціннісні обґрунтування демократії. Система розподілу влади, стримування і противаг. Економічні і соціальні передумови демократії. Розмаїтість моделей сучасної демократії. Особливості переходу до демократії в посттоталітарних країнах.

Літ. основна: [2, с. 145-170, 173-190], [14, с.115-133], [8, с. 108-122], [15, с. 86-108], [16, с. 8-32, 226-264].

Тема 4: Політичні партії та їх роль в суспільстві.

Політичні партії. Історичні форми партійних організацій. Функції політичних партій. Політичні партії як невід'ємна складова частина механізму сучасної демократії.

Класифікація політичних партій. Кадрові і масові політичні партії. Виборчі системи. Особливості функціонування політичних партій у політичній системі конкретної країни. Громадсько-політичні об'єднання і рухи в політичній системі.

Партійні системи. Однопартійна, двопартійна, багатопартійна системи. Особливості і тенденції розвитку партійних систем у сучасному світі.

Літ. основна: [2, с. 203-235], [8, с.231-248]

Модульний цикл II

Тема 5: Роль держави в політичному житті суспільства

Держава як основний інститут реалізації влади. Основні теорії походження держави й історичних типів держав. Основні ознаки держави: територіальний імператив, суверенітет, монополія на легітимне насильство, абстрактність, загальність права і закону. Функції держави. Структура державного механізму.

Форми правління і форми державного устрою. Співвідношення гілок влади в парламентській і президентській республіках.

Правова держава, її основні інститути, принципи і цінності. Соціальна держава. Держава і громадянське суспільство.

Літ. основна: [2, с. 65-75, 99-139]

Додаткова літ.: [8, с. 123- 150]

Тема 6: Політичні еліти та політичне лідерство

Основні положення теорії еліт як напрямку політичної думки. Типологія політичних еліт. Завдання політичної еліти в суспільстві.

Політичне лідерство. Основні теорії лідерства. Об'єктивні і суб'єктивні характеристики лідерства. Функції політичного лідерства в суспільстві. Специфіка політичного лідерства в конкретних політичних системах

Типології лідерства.

Літ. основна: [14, с. 41-55,71-85], [8, с. 257-275], [8, с. 257-275], [15, с. 138-254]

Тема 7: Основні течії сучасної ідейно-політичної думки

Поняття політичної ідеології. Сутнісні характеристики політичної ідеології, її складові елементи і структура. Основні завдання, призначення і функції ідеології в суспільстві.

Історичні форми політичних ідеологій: лібералізм, консерватизм, комунізм, соціал-демократія. Основні ідеологічні концепції в сучасному світі. Їх основні принципи, установки і підходи до визначення суті політики, держави, його інститутів, проблем взаємності особистості, держави і суспільства, прав людини, волі, рівності, справедливості. Особливості сучасних ідеологічних процесів.

Літ. основна: [2, с.103-230, 327-339, 403-441]

Тема 8: Євроінтеграційна політика України: виклики та перспективи.

Курс України на європейську інтеграцію. Розвиток нормативно-правової бази. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Міжнародне співробітництво регіонів. Розвиток євро регіонів Європейського Союзу та України.

Літ. основна: [20, с. 89-95]; [21, с. 28-46]

Тема 9: Міжнародна політика. Геополітика.

Міжнародні відносини і міжнародна політика у політичному житті суспільства. Сутність поняття та становлення і розвиток міжнародного права. Україна в міжнародних правових відносинах.

Предмет і об'єкт геополітики. Основні підходи до геополітичного структурування світу. Закон дуалізму стихій Суші і Моря. Сухопутна та Морська могутність. Глобалістика. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.

Літ. основна: [18, с. 370-389]; [19, с. 23-67]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ПОЛІТОЛОГІЇ

Тема	Загальний обсяг годин	Лекції, годин	Практичні, годин	ІР	Самостійне опрацювання матеріалу, годин
Заліковий кредит I (модульний цикл I) – 2,0 кред.					
Тема 1: Предмет політології. Еволюція політичної думки		4	2	-	
Тема 2: Політична влада		4	2	-	
Тема 3: Політична система суспільства		4	2	-	
Тема 4: Політичні партії та їх роль в суспільстві		4	2	-	
Заліковий кредит II (модульний цикл II)					
Тема 5: Роль держави в політичному житті суспільства		4	2		
Тема 6: Політичні еліти та політичне лідерство		2	2		
Тема 7: Основні течії сучасної ідейно-політичної думки		2	2		
Тема 8: Євроінтеграційна політика України: виклики та перспективи.		4	2		
Тема 9: Політичні партії та їх роль в суспільстві.		4			
Всього по заліковому кредиту	150	32	16		

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(обсяг практичних занять 10 год)

Практичне заняття 1: Предмет політології. Еволюція політичної думки – 4 год.

Літ. основна: [14, с. 25-39], [8, с. 63-90], [15, с. 86-108], [2, с. 145-170, 173-190].
Додаткова літ.: [14, с.115-133] [8, с. 108-122].

Практичне заняття 2: Політична влада. – 4 год.

Літ. основна: [14, с. 25-39], [8, с. 63-90], [15, с. 86-108].
Додаткова літ.: [14, с.115-133] [8, с. 108-122].

Практичне заняття 3: Політична система суспільства. – 4 год.

Літ. основна: 2, с. 145-170, 173-190].

Практичне заняття 4: Політичні партії та їх роль в суспільстві. Політичні еліти та політичне лідерство. – 4 год.

Літ. основна: [2, с. 65-75, 99-139], [15, с. 110-125], [8, с. 123- 150, 231-248]. [4, с. 142-165], [2, с. 203-235], [15, с. 138-254]. [2, с. 65-75, 99-139], [14, с. 41-55, 71-85]

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Індивідуальне опрацювання позалекційних тем (.. год.)

Для отримання рейтингових балів необхідне виконання самостійних робіт, що носять творчий характер, на кожному практичному занятті. Для цього пропонуються теми (проблеми) з політології, що не ввійшли в лекційний план викладання дисципліни.

№	Тема	Год.
1.	Охарактеризуйте взаємини держави і громадянського суспільства в умовах демократії.	4
2.	Громадські організації та рухи в сучасній Україні: принципи діяльності і їх мета.	4
3.	Дайте характеристику формі правління в Україні 2004-2006р.	5
4.	Федеративний державний устрій: переваги і недоліки.	5
5.	Охарактеризуйте суть правової держави.	5
6.	Проблема державного суверенітету.	5
7.	Експансія демократії в незахідному світі.	5
8.	Охарактеризуйте взаємини держави і громадянського суспільства в умовах демократії.	5
9.	Які Ви бачите перспективи розвитку партійної системи сучасної України?	4
10.	Охарактеризуйте платформу політичних партій, що входять до інтегрально-націоналістичного напрямку сучасної України.	4
11.	Що спільного і відмінного у політики партій України національно-демократичного і інтегрально-націоналістичного спрямування?	4
12.	Яким чином сучасні комуністи України захищають комуністичні ідеали?	4
13.	Що характеризує сучасну українську політичну еліту?	4
14.	Чим відрізняються політичні партії і групи інтересів?	4
15.	Переваги і недоліки мажоритарної виборчої системи.	4
16.	Переваги і недоліки пропорційної виборчої системи.	4
17.	Охарактеризуйте процес становлення української нації.	4
18.	Національна політика сучасної України і кримсько-татарський визвольний рух.	4
19.	Національна ідея і шляхи її вирішення.	4
20.	Націоналізм: суть і проблеми.	4
	ВСЬОГО	86

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Лекції (викладання основних проблем зазначених тем) з використанням соціологічних, культурологічних, нормативних, структурно-функціональних, системних, антропологічних, психологічних методів викладання політологічних знань. Практичні заняття – на основі використання аналізу методів аналізу і синтезу студент демонструє знання політології під керівництвом викладача.

2. Самостійне опрацювання позалекційного матеріалу, написання творчих самостійних робіт на базі конспекту лекцій, основної та додаткової навчальної літератури.

3. Контроль навчальної роботи – усна відповідь, тестування, творча, самостійна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента і оцінювання здійснюється за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

ЛІТЕРАТУРА

А. Основна навчальна література

Ном. п/п	Назва (повне бібліографічне описання)	Наявна кількість примірн.	Вид
1	2	3	4
	Підручники, навчальні посібники		
1.	Гаджиев К.С. Введення в політичну науку : Підручник для вищих навчальних закладів. Видання 2, перероблене і доповнене. – М.: Видавнича корпорація “Логос”, 2000. –544с.	3	Друк.
2.	Гаджиев К.С. Політологія: Підручник для вищих навчальних закладів. – М.:Логос, 2001.-488с.	2	Друк.
3.	Агафонов Ю.А., Визнер С.В., Самигін С.І., Шило С.І., Щербакові Л.І. Основи політології.: уч. Посібник. – Ростов н/Д.: Фенікс, 200. – 448с.	3	Друк.
4.	Історія політичних і правових вчень: Домарксистський період: Підручник/ під ред. О.Е. Лейста. – М.: Юрид.літ., 1991.–528 с.	4	Друк.
5.	Політологія. Короткий словник. – Ростов н/Д.: Фенікс, 2001. – 448с.	1	Друк.
6.			
7.	Основи політичної науки: курс лекцій за ред. Б.Кухти Ч.2.- Львів: Кальварія, 1999. – 436с.	3	Друк.
8.	Політологія: Підручник /І.С.Дзюбка, К.М.Лемківський, В.П.Андрущенко та ін. – К.: Вища школа, 1998. –415с.	40	Друк.
9.	В.М.Піча, Н.М.Хома Політологія. Підручник для студентів вищих закладів освіти 4-те видання. – Вид-во “Магнолія Плюс” Львів 2004. – 475 с.	40	Друк.
10.	Політологія./ За ред. Семківа О.І. – Львів, 1994.	4	Друк.
11.	Лазаренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології .- Навч. посібн. – К., Вища школа., 1996.- 197 с.	20	Друк.
12.	Холод В.В. Лекції з політології. – Навч. посібн.- Суми, 2001.- 407 с.	6	Друк.
13.	Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки). – К.: Либідь, 2002. – с.8-32, 226-264.	3	

Б. Додаткова рекомендована література

14. Панарин А.С. Політологія. Підручник. Видання друге, перероблене і доповнене.-М.: “ПБОЮЛ С.М.Грачов”, 2000.-448с.

15. Політологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. О.В.Бабкіної, В.П. Горбатенко. – К.:Видавн. Центр “Академія”, 1998. – 367с.

16. *Основи демократії: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів./За ред. А.Колодій.-К.: вид-во "Ай Бі", 2002. – 680 с.*
17. *Политология. Ред. Сазонова Н.И. – Харьков, Фолио, 2001. – с 236-309.*
18. *Бейк В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. – К.: Каравела, 2009. – 496 с.*
19. *Мадіссон, В. В. Сучасна українська геополітика [Текст] : навч. посіб. для студ. гуманітар. спец. вузів / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов . - К. : Либідь, 2003. - 176 с.*
20. *Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.*
21. *Куйбіда В. С. Транскордонне співробітництво та розвиток транскордонних кластерів / В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Толкованов. – К. : Крамар, 2009. – 242 с.*

Розробник програми _____ Король С.М.

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.

**РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ПОЛІТОЛОГІЯ**

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредитів); лк. - 32 год.; практ. – 16 год. СРС (самостійна робота студентів під керівництвом викладача) – 86 год., диф. залік
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання – 1 ; модульний цикл – 2 .
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
 - а) робота на практичних заняттях: 8 п. × 5 балів = 40 балів;
 - б) відвідування занять – 24 бали; (16 балів – лекції, 8 балів – практичні).
 - в) написання есе – 6 балів.
 - г) тестування – 30 балів (2 тести X 10 балів; підсумковий – 10 балів).

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

5. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	задовільно
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ Король С.М.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ ____ ” _____ 2017 р.